

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Evan Douglas

Η καλή αρχιτεκτονική μας εμπνέει να ονειρευόμαστε

■ Αλεξάνδρα Γούτα

• Πλέον, στην αρχιτεκτονική μπορείς να φτιάξεις ένα σχεδόν εξατομικευμένο λογισμικό, δουλεύοντας με εξισώσεις, που σου επιτρέπουν να κάνεις αλλαγές -από την πιο ανεπαίσθητη μέχρι την πιο μεγάλη. Αυτή η δυνατότητα δεν ήταν διαθέσιμη για τους αρχιτέκτονες πέντε χρόνια πριν

• Τα νέα υλικά έχουν αρχίσει να μπορούν να μιμούνται τη φύση -και ο όρος που χρησιμοποιούμε για να τα περιγράψουμε προέρχεται από τη βιολογία: «mimesis» (μίμησης)

• Θα ήταν απόλυτα θετικό να ξεκινήσει στη Θεσσαλονίκη μια διαδικασία ενεργοποίησης διαγωνισμών και προσκλήσεων, προς μεγάλους σχεδιαστές ανά τον κόσμο, για να κατασκευάσουν εδώ έργα υποδομών, κτίρια ή πάρκα

• Η αμυντική-στρατιωτική και διαστημική βιομηχανία βρίσκονται πάντα στην πρώτη γραμμή σε ό,τι αφορά τις νέες τεχνολογίες και υλικά. Ο,τι χρησιμοποιείται σήμερα από αυτές, θα γίνει διαθέσιμο στην αρχιτεκτονική κοινότητα 10, 20 ή 50 χρόνια αργότερα. Πιστεύω ότι αυτή η περίοδος είναι πολύ μεγάλη για να περιμένει κάποιος. Πρέπει να γίνει μια συμφωνία ότι η νέα τεχνολογία και έρευνα θα γίνεται διαθέσιμη στους αρχιτέκτονες το συντομότερο δυνατόν

Όταν συζητάς με τον Evan Douglas, ο χώρος γύρω σου «γεμίζει» γρήγορα. Μέσα από τις λέξεις, «αναδύονται» αόρατες πόλεις και αλυσιδένια DNA, μικροσίπ και καθεδρικοί ναοί, αρχαία ερείπια και κοσμικά καλειδοσκόπια, ηλιακοί συλλέκτες και βιβλία.

Τέχνη, τεχνολογία και επιστήμη «ανακαλύπτουν» καινούργιες σχέσεις μεταξύ τους. Το «misco» των ηλεκτρονικών υπολογιστών και της βιολογίας γίνεται «Μέγα» και δημιουργεί ιδέες, που -όσο ανέφικτες και αν ακούγονται στην αρχή- αποδίδουν τελικά εφαρμόσιμες λύσεις στην Αρχιτεκτονική.

Ο διεθνούς φήμης Αμερικανός αρχιτέκτονας, πρόεδρος της Προπτυχιακής Σχολής Αρχιτεκτονικής του περιήρου Pratt Institute, μίλησε στο «Τεχνογράφημα». Μίλησε για τη Θεσσαλονίκη και για το πώς μπορεί να βελτιωθεί η εικόνα και η λειτουργικότητά της. Για τα κτίρια-σύμβολα, την κλιματική αλλαγή και τα νέα υλικά, που «μιμούνται» τη φύση.

Για την ηλιακή ενέργεια και τα μεγάλα κεφάλαια, που θα μπορούσαν να επενδυθούν παγκοσμίως για έρευνα, αν οι οικονομίες κατόρθωναν να απεξαρτηθούν από το πετρέλαιο. Για την Ηθική της Αρχιτεκτονικής και τις επενδύσεις στον κτιριακό σχεδιασμό, εν μέσω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Για τις σχέσεις γενετικής, αμυντικής και διαστημικής βιομηχανίας και αρχιτεκτονικής. Αλλά και για τους Gaudí, Calvino, Pollack και Hejduk, τα βιβλία που τον επηρέασαν και για το πώς «υποψιάστηκε» -παιδί ακόμη- ότι έχει το «δώρο» του αρχιτέκτονα.

■ Ένα από τα χαρακτηριστικότερα κτίρια της Θεσσαλονίκης, το σύμβολό της για την ακρίβεια, είναι ο Λευκός Πύργος. Κατά καιρούς έχουν γίνει συζητήσεις για την ανάγκη ύπαρξης νέων έργων-σύμβολων στην πόλη. Πιστεύετε ότι οι πόλεις πρέπει να έχουν κτίρια-σύμβολα;

Πιστεύω ότι αν πρόκειται για ένα όμορφο σχεδιασμένο κτίριο, τότε σίγουρα θα προσελκύσει πάνω του τεράστια προσοχή και έλξη. Αλλά δεν πιστεύω στα σύμβολα που είναι «στατικά», σαν μνημεία: πιστεύω ότι η αρχιτεκτονική δεν πρέπει ποτέ να περιορίζεται στο επίπεδο του μνημείου. Θεωρώ ότι η αρχιτεκτονική είναι ένα ζωντανό «όχημα», ότι αναπνέει.

Τώρα αν με ρωτάτε αν θα ήταν θετικό να ξεκινήσει μια διαδικασία ενεργοποίησης διαγωνισμών και προσκλήσεων, προς μεγάλους σχεδιαστές ανά τον

κόσμο, για να κατασκευάσουν εδώ έργα υποδομών, κτίρια ή πάρκα, τότε είμαι απολύτως θετικός. Αυτό θα λειτουργούσε θετικά σε πολλά επίπεδα: πρώτον, θεωρώ ότι θα μπορούσε να εμπνεύσει μια νέα γενιά «συνειδητότητας» στην πόλη και, δεύτερον, θα τραβούσε μεγάλη προσοχή διεθνώς, αποδίδοντας έσοδα.

Το τέλειο παράδειγμα για αυτό είναι το "Guggenheim Museum Bilbao". Εκεί, ανεξάρτητα από τον σχεδιασμό καθεαυτόν, αισθητικά είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι κάτι τόσο μεγάλης οραματικής ευαισθησίας ενσωματώθηκε σε μια μεσαιωνική πόλη, η αντίθεση που δημιουργήσε. Θεωρώ ότι αυτό το έργο είχε απόλυτη επιτυχία.

Απλά πρέπει να προσέξουμε πολύ: το να φέρουμε απλά ένα έργο σύμβολο -signature project- από έναν διάσημο αρχιτέκτονα δεν είναι αρκετό. Το έργο πρέπει να «μιλάει» απευθείας στον χώρο όπου δημιουργείται...

■ Η Θεσσαλονίκη είναι μια πόλη βυζαντινή, με εμφανείς αρχαιότητες και παμπάλαιες εκκλησίες σε πολλά σημεία του κέντρου της, με εκτεταμένο θαλάσσιο μέτωπο και -δυστυχώς- προβληματικό πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό. Σε μια πόλη με αυτά τα χαρακτηριστικά, τι πιστεύετε ότι μπορεί να γίνει για να βελτιωθεί η λειτουργία της;

Αν και θα χρειαζόμουν περισσότερο χρόνο στη Θεσσαλονίκη, για να έχω πιο καθαρή εικόνα για το τι πρέπει να γίνει, ωστόσο υπάρχουν κάποιες βασικές αρχές, που ισχύουν για όλες τις ιστορικές πόλεις, με αρχαιότητες και αρχαία ερείπια μέσα στο αστικό κέντρο.

Το βασικό είναι το πώς η τοπική κοινωνία ή πολιτιστική κοινότητα αντιμετωπίζει και διαχειρίζεται το παρελθόν της, εξυμνώντας το, αλλά με τρόπο που δεν είναι «απλά νοσταλγικός». Υπάρχει τρόπος να φέρουμε μαζί το παλιό και το καινούργιο, με πολύ παραγωγικό και συνεργατικό τρόπο. Πιστεύω ότι μερικές φορές ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να βελτιωθούν τα πράγματα μπορεί να είναι πολύ απλός, στοιχειώδης. Μπορείς απλά να βάλεις έναν τοίχο ή κάποιου είδους όριο γύρω από έναν αρχαιολογικό χώρο και να τον αναδείξεις, για παράδειγμα.

Αυτή είναι βέβαια μόνο η μία πλευρά για να προσεγγίσεις το θέμα, που είναι σύνθετο. Από οικονομικής άποψης για παράδειγμα, οι κατασκευαστές (developers) ή οι πολιτικοί μπορεί να ενδιαφέρονται απλά να αναπτύξουν την πόλη ως δομημένο προϊόν. Πιστεύω λοιπόν, ότι εδώ ανακύπτει ένα ενδιαφέρον πολιτιστικό ζήτημα, στο οποίο η αρχιτεκτονική μπορεί να εμπλακεί.

Το δεύτερο χαρακτηριστικό της Θεσσαλονίκης είναι η θάλασσα. Η θάλασσα αποτελεί φανταστική ευκαιρία για κάθε πόλη που βρίσκεται στην άκρη της. Από όσα μπόρεσα να καταλάβω, στο θαλάσσιο μέτωπο έχει γίνει μια προσπάθεια να φέρει πιο πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις, προγράμματα και οργανισμούς, δίπλα στους εμπορικές χρήσεις, όπως τα εστιατόρια ή τα καφέ και άλλες μορφές διασκέδασης. Πιστεύω ότι αυτή η τάση να έρθει ο πολιτισμός κοντά στη θάλασσα πρέπει να συντηρηθεί, να υποστηριχθεί και να συνεχιστεί.

Επίσης μπορώ να φανταστώ ότι υπάρχουν τρόποι να αναπτυχθούν αρχιτεκτονικές επιτροπές ή «παραγγελίες» έργων, που έχουν πολύ μεγαλύτερη συνείδηση της δημόσιας φύσης της θάλασσας. Του ότι, δηλαδή, η θάλασσα δεν μπορεί να ανήκει σε κανέναν, ιδιώτη ή μη, αλλά πρέπει να μπορεί να τη μοιράζεται ολόκληρη η πόλη, όχι μόνο για τους πολίτες της, αλλά και για να υποδέχεται επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Ένα από τα πράγματα που προτείνω σταθερά είναι, στην πορεία του εκσυγχρονισμού, η όποια προσπάθεια να γίνεται με υπεύθυνο, εμπνευσμένο και στοχαστικό τρόπο.

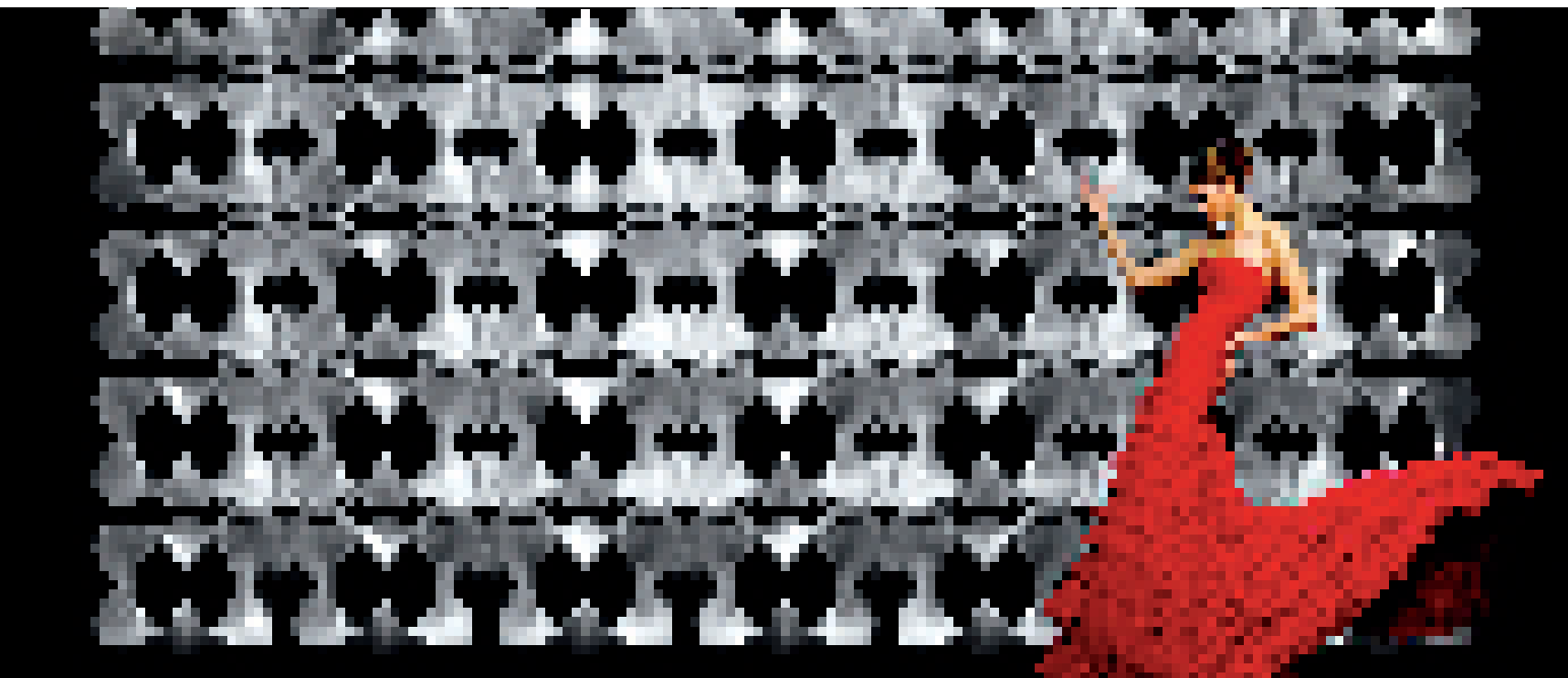
Υπάρχουν αρκετές πόλεις στον κόσμο, που έχουν καταβάλει τεράστια προσπάθεια για να αναζωογονήσουν το θαλάσσιο μέτωπό τους, υπό την έννοια ότι προσπαθούν να υποστηρίξουν εκδηλώσεις, τελετές και όσο το δυνατόν πολιτιστικές δραστηριότητες κοντά στη θάλασσα. Το δυναμικό, λοιπόν, είναι τεράστιο.

■ Σε καθαρά αρχιτεκτονικό επίπεδο τι μπορούμε να κάνουμε;

Για μένα, η αρχιτεκτονική είναι σαν ένα μεγάλο βιβλίο που μπορεί να σε διδάξει για τον κόσμο στον οποίο ζεις. Οποιοδήποτε αρχιτεκτονικό έργο μπροστά στη θάλασσα πρέπει να οικοδομήσει εξωτερικούς και εσωτερικούς χώρους με βάση το τοπίο. Πιστεύω, λοιπόν, ότι είναι θέμα ταυτόχρονα αστικού σχεδιασμού αρχιτεκτονικής και σχεδιασμού του τοπίου.

■ Τα τελευταία χρόνια είδαμε μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς να επενδύουν τεράστια ποσά στην αρχιτεκτονική των κτιρίων διοίκησης ή των παραγωγικών μονάδων τους. Τώρα, όμως, βρισκόμαστε ενώπιον μιας διαφανόμενης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης...

Κοιτάξτε, ο κόσμος σίγουρα καθοδηγείται από τα οικονομικά. Και σε μια οικονομική κρίση, άτομα και επιχειρήσεις ξοδεύουν πολύ πιο προσεκτικά. Όλη αυτή η διαδικασία, όμως, έχει συνεχή σκαμπεβάσματα. Δεν πιστεύω ότι οποιαδήποτε κοινωνία ή πολιτισμός θα έπρεπε να αφήνει τα οικονομικά να «αναστειλούν» τη δυνατότητά του να

φαντάζεται, να κάνει έρευνα και να σχεδιάζει. Επίσης, όταν ο σχεδιαστής ή ο αρχιτέκτονας είναι αρκετά δημιουργικός, τότε θα βρει τρόπους να σχεδιάζει απίθανα πράγματα με λιγότερα χρήματα. Ο καλός σχεδιασμός δεν συνεπάγεται πάντα μεγάλες δαπάνες.

Πιστεύω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό τα υπουργεία, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις να επενδύουν στο design. Το δημιουργικό κεφάλαιο είναι εξαιρετικά σημαντικό. Χρειάζεται βέβαια χρόνο, κάποιο ρίσκο και πολλή υπομονή ίσως, αλλά πάντα αποδίδει: είτε μιλάμε για μηχανική, φυσική και μαθηματικά είτε για τέχνη και αρχιτεκτονική. Πρέπει επίσης να επενδύουμε στην επόμενη γενιά.

■ Πώς λοιπόν, θα κινηθούν οι επενδύσεις στο design των κτιρίων στα επόμενα χρόνια;

Ελπίζω ότι οι ηγέτες κράτους και εθνικών κυβερνήσεων κάθε μεγάλης χώρας αναγνωρίζουν τη σημασία της επένδυσης στο πολιτισμό και αυτό επεκτείνεται και στην αρχιτεκτονική. Για εμένα, αυτό δεν είναι κάτι προς διαπραγμάτευση: είναι υποχρεωτικό, εντολή.

Ιδίως για χώρες όπως η Ελλάδα που έχει μία από τις πιο αξιοσημείωτες «κληρονομίες» στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού.

■ Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την αρχιτεκτονική φαίνεται ότι είναι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και γενικά των περιβαλλοντικών θεμάτων. Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος των αρχιτεκτόνων σε αυτό το σκηνικό;

Προέρχομαι από μια σχολή που πρεσβεύει την «Αρχιτεκτονική της σκέψης» και πιστεύει ότι η αρχιτεκτονική πρέπει να είναι πάντα έτοιμη να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις αλλαγές, ευφυής και έκδηλη. Και αυτό είναι απαραίτητο όχι μόνο σε επίπεδο χώρου, αλλά και προγράμματος. Και το πρόγραμμα δεν έχει να κάνει μόνο με τη χρήση του κτιρίου, αλλά και με το πώς ανταποκρίνεται στο περιβάλλον του: με νέα υλικά και δομικά στοιχεία, που πρέπει να ιδωθούν με βάση την αλλαγή που συμβαίνει παγκοσμίως.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι αρχιτέκτονες έχουν μεγάλη ευθύνη να σκεφτούν το περιβάλλον. Και αυτό χρειάζεται καλό σχεδιασμό και ισχυρή νομοθεσία. Και σίγουρα, έναν βαθμό έρευνας σε νέα υλικά και όλα αυτά, συλλογικά, μπορούν να συνδράμουν στην ισχυροποίηση των επιδόσεων και της περιβαλλοντικής επάρκειας των κτιρίων. Είναι λοιπόν θέμα σχεδιασμού και πολιτικής ταυτόχρονα.

Επί τη ευκαιρία θα ήθελα να πω ότι δεν θεωρώ ότι ένας εξαιρετικός -αισθητικά- σχεδιασμός εί-

ναι ασυμβίβαστος με τον βιώσιμη ανάπτυξη. Είναι σημαντικό να γίνονται και τα δύο.

■ Νέα υλικά και τεχνολογίες στην υπηρεσία της αρχιτεκτονικής: τι να περιμένουμε στα επόμενα χρόνια;

Πιστεύω ότι αν οι κυβερνήσεις κάνουν συνειδητή προσπάθεια να «απαγκιστρωθούν» από την εξάρτησή τους από το πετρέλαιο, τότε θα υπάρξει μεγάλη μετακίνηση κεφαλαίων προς τους ερευνητικούς χώρους.

Η αμυντική-στρατιωτική και διαστημική βιομηχανία βρίσκονται πάντα στην πρώτη γραμμή σε ότι αφορά τις νέες τεχνολογίες και υλικά. Συχνά βλέπουμε πως ότι χρησιμοποιείται σήμερα από αυτές, θα γίνει διαθέσιμο στην αρχιτεκτονική κοινότητα 10, 20 ή 50 χρόνια αργότερα. Πιστεύω ότι αυτή η περίοδος είναι πολύ μεγάλη για να περιμένει κάποιος.

Πρέπει να γίνει μια συμφωνία ότι η νέα τεχνολογία και έρευνα θα γίνεται διαθέσιμη στους αρχιτέκτονες το συντομότερο δυνατόν και ότι θα υπάρχουν συνέργειες με τη βιομηχανία των υλικών και την κατασκευαστική βιομηχανία.

Οι αρχιτέκτονες δεν μπορούν να τα καταφέρουν μόνοι τους. Χρειάζονται κι άλλοι επιστήμονες, χρειάζονται οι πολιτικοί, γενικά χρειάζεται ένα νέο δημιουργικό μοντέλο σε παγκόσμιο επίπεδο, που δεν χωρίζει τα επιστημονικά και ερευνητικά πεδία, αλλά αναγνωρίζει τη δυναμική τού να βάλεις διαφορετικές ειδικότητες επιστημόνων μαζί, ώστε να συζητήσουν νέες ιδέες.

■ Υπάρχουν συγκεκριμένα υλικά ή τεχνολογίες που πιστεύετε ότι θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο μέλλον;

Δεν έχω υπόψη μου κάποιο συγκεκριμένο προϊόν, αλλά θεωρώ ότι ο τομέας της ηλιακής ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας ως προς την έρευνα. Η πραγματικά τεράστια επιφάνεια στις κορυφές των κτιρίων σε όλο τον κόσμο, θα έπρεπε να καλύπτει ένα σημαντικό κομμάτι των ενεργειακών αναγκών του πλανήτη χρησιμοποιώντας τον ήλιο. Και πρέπει να προσπαθήσουμε να φτάσουμε τελικά σε ένα σημείο που θα απελευθερώσουμε τον εαυτό μας από την ηλεκτρική ενέργεια.

■ Ειδικά για την Ελλάδα, η ηλιακή ενέργεια θα μπορούσε να είναι ένα πολύ μεγάλο ενεργητικό...

Πραγματικά, ναι! Τεράστιο! Και εκπλήσομαι από

το πόσο συντηρητικά και παραδοσιακά είναι τα κτίρια από αυτή την άποψη...

■ Αφήνουμε πίσω μας την «εποχή της μηχανής» και ζούμε ...ψηφιακά. Παράλληλα, πλέον μπαίνουμε ολοένα βαθύτερα στα χρόνια της γενετικής και τις βιοτεχνολογίες. Υπάρχει αντιστοιχία αυτής της εξέλιξης στην αρχιτεκτονική;

Η ιατρική και γενικά η επιστήμη έχουν προχωρήσει πάρα πολύ. Φτάσαμε πλέον στο επίπεδο που αναλύουμε τα δομικά στοιχεία, τα «building blocks» της ζωής και η μοίρα των ανθρώπινων πλασμάτων μπορεί να αλλάξει. Πιστεύω ότι μέσα στην πειθαρχία της αρχιτεκτονικής είναι επίσης πιθανό να σκεφτείς ότι μπορείς να φτάσεις μέχρι το μικρότερο σημείο.

Και αυτό γίνεται με δύο τρόπους. Πρώτον, με το «scripting» μέσω των ηλεκτρονικών υπολογιστών, που με απλά λόγια σημαίνει ότι μπορείς να φτιάξεις ένα σχεδόν εξαστομικευμένο λογισμικό, δουλεύοντας με εξισώσεις, που σου επιτρέπουν να κάνεις αλλαγές -από την πιο ανεπαίσθητη μέχρι την πιο μεγάλη. Αυτή η δυνατότητα δεν ήταν διαθέσιμη για τους αρχιτέκτονες πέντε χρόνια πριν.

Δεύτερον, μέσω του σχεδιασμού των υλικών. Τα υλικά αυτά έχουν αρχίσει να μπορούν να μιμούνται τη φύση -και ο όρος που χρησιμοποιούμε για να τα περιγράψουμε διεθνώς προέρχεται από τη βιολογία: «mimesis» (μίμησης). Νομίζω ότι αυτό είναι φανταστικό. Υπάρχει ανεξάντλητος αριθμός πλασμάτων και παραδειγμάτων στη φύση, που μπορούν να αξιοποιηθούν στον σχεδιασμό...

Στα επόμενα χρόνια θα θέλαμε να προχωρήσουμε στα κτίρια «free standing». Πολλά από τα project μου ξεκινούν από τη γκαλερί, το μουσείο ή και το σπίτι και τελικά ...μεγαλώνουν και γίνονται κτίρια. Είναι κάπως σαν να είσαι ράφτης και να εφευρίσκεις ένα καινούργιο ύφασμα, που πρέπει να βρεις τρόπο να το προσαρμόσεις στο ανθρώπινο σώμα, ώστε το ρούχο να γίνει τελικά ένα είδος σπιτιού για το σώμα.

■ Παρομοιάζετε συχνά το κτίριο με το ανθρώπινο σώμα. Και όταν μιλάμε και για γενετική και βιοεπιστήμες, που έχουν εγείρει τόσο σημαντικά ζητήματα ηθικής τα τελευταία χρόνια, ανακύπτει μοιραία το ερώτημα: πώς ορίζεται η ηθική της αρχιτεκτονικής;

Οι αρχιτέκτονες πάντα είχαν στενή σχέση με την ηθική. Όχι μόνο γιατί έπρεπε να σχεδιάσουν ένα

• Πιστεύω ότι αν οι κυβερνήσεις κάνουν συνειδητή προσπάθεια να ανεξαρτητοποιηθούν από το πετρέλαιο, τότε θα υπάρξει μεγάλη μετακίνηση κεφαλαίων προς τους ερευνητικούς χώρους

• Δεν πιστεύω ότι οποιαδήποτε κοινωνία και πολιτισμός θα έπρεπε να αφήνει τις οικονομικές κρίσεις να αναστέλλουν τη δυνατότητα του να φαντάζεται, να κάνει έρευνα και να σχεδιάζει

• Ο τομέας της ηλιακής ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας. Η πραγματικά τεράστια επιφάνεια στις κορυφές των κτιρίων σε όλο τον κόσμο, θα έπρεπε να μπορεί να καλύπτει ένα σημαντικό κομμάτι των ενεργειακών αναγκών του πλανήτη

• Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για την αρχιτεκτονική -δεν ξέρω αν μπορώ να την αναφέρω ως κίνδυνο- είναι η αποφυγή της «ακώρωσης» της πολιτιστικής μνήμης. Συχνά, η μοναδική ομορφιάς διαφορετικότητα των λαών ανά τον κόσμο θυσιάζεται στο βωμό της σαγήνης του εκσυγχρονισμού

• Χρειάζεται να υπογράψουμε ένα γενναίο κοινωνικό συμβόλαιο για να αξιζεις να είσαι αρχιτέκτονας. Η αρχιτεκτονική δεν μπορεί να έχει σχέση με το «εγώ» του αρχιτέκτονα ή την επιθυμία κάποιου να εκφράσει προσωπικά τον εαυτό του

συνέχεια στη σελίδα 22 🟢

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

κτίριο αρκετά καλά, ώστε να μην πέσει, αλλά και γιατί έπρεπε να σχεδιάσουν ένα κτίριο αρκετά καλά, για να ταιριάζει όμορφα στον περιβάλλοντα χώρο, σαν ρούχο πάνω στο σώμα, για την ευχαρίστηση και την ικανοποίηση των ανθρώπων- χρηστών.

Επίσης, η ηθική έχει να κάνει με τη βιωσιμότητα και το ακαδημαϊκό έργο: τι διαλέγεις να διδάξεις ως προτεραιότητα. Και πώς «μιλάς» και αποκρίνεσαι στην ίδια σου την ιστορία.

Εκεί έξω, στην πόλη, έχεις μπροστά σου ένα ζωντανό βιβλίο, μέσα από το οποίο θα λάβουν τις επιρροές τους οι επόμενες γενιές ανθρώπων. Η ηθική είναι λοιπόν πολύ σημαντική για την αρχιτεκτονική, αλλά χρειάζεται πάντα και το ρίσκο.

■ **Το ανθρώπινο σώμα αντιμετωπίζει επίσης καταστροφικούς «ιούς».** Υπάρχουν αντίστοιχες παθολογίες και κίνδυνοι για την αρχιτεκτονική; Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για την αρχιτεκτονική –δεν ξέρω αν μπορώ να την αναφέρω ως κίνδυνο– είναι το να μην απορρίψει την πολιτιστική μνήμη. Συχνά, η μοναδικής ομορφιάς διαφορετικότητα των λαών ανά τον κόσμο θυσιάζεται στο βωμό της γοητείας του εκσυγχρονισμού.

Και αυτό, χωρίς να επενδύεται ο απαιτούμενος χρόνος ή η διανοητική δέσμευση για να ανατρέξουμε την ιστορία και την ειδική φύση του τόπου, ώστε να την επιβεβαιώσουμε εκ νέου με έναν διαφορετικό τρόπο.

Η εικονογραφία της αρχιτεκτονικής μπορεί να είναι τόσο ισχυρά επιθετική, που κάποτε ξεχνάμε τις τελετές των ανθρώπων, τις εμπειρίες και τους χορούς τους, τα ταξίδια τους...

■ **Νομίζω ότι η Κίνα με την ραγδαία κατασκευαστική δραστηριότητα και τον πανάρχαιο πολιτισμό αποτελεί ένα καλό παράδειγμα...**

–Πράγματι, έτσι είναι. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί εύκολα, με τον τρόπο που είναι κατασκευασμένα τα κτίρια και οι δημόσιοι χώροι. Πολύ βασικό είναι και το εσωτερικό των χώρων, από την άποψη του πώς προωθεί συναισθήματα και αισθήσεις. Ένα «καλό» κομμάτι αρχιτεκτονικής είναι σαν ένα καλό βιβλίο: Μένει χαραγμένο στη μνήμη χρόνια, δεκαετίες μετά, αιώνες μετά.

Σας υπενθυμίζω το έργο του Antonio Gaudí στη Βαρκελώνη. Ο αρχιτέκτονας δεν ζει πια, εδώ και πολλά χρόνια, αλλά ακόμη χτίζουν το κτίριό του, τον καθεδρικό του ναό (σ.σ. αναφέρεται στη Sagrada Família, στον πλέον περίπλοκο χριστιανικό ναό του πλανήτη, τον οποίο ο Gaudí σχεδίασε και επέβλεψε στο 50% και ο οποίος συνεχίζει να κτίζεται πάνω στα σχέδιά του σήμερα). Η καλή αρχιτεκτονική είναι σαν το καλό κρασί. Είναι δύσκολο να την περιγράψεις, αλλά έχει βαθύ αντίκτυπο στον τρόπο που σκεφτόμαστε και νιώθουμε και ελπίζω ότι μας εμπνέει να ονειρευόμαστε...

■ **Τελικά, η αρχιτεκτονική είναι εύκολο επάγγελμα;**

Η αρχιτεκτονική σίγουρα δεν είναι εύκολο επάγγελμα. Απαιτεί δια βίου αφοσίωση στην τέχνη σου. Και πρέπει να είσαι σε θέση να «ακούς» την ανταπόκριση σε αυτά που κάνεις. Χρειάζεται να

υπογράψεις ένα γενναίο κοινωνικό συμβόλαιο για να αξίζεις να είσαι αρχιτέκτονας.

Η αρχιτεκτονική δεν μπορεί να έχει σχέση με το «εγώ» του αρχιτέκτονα ή την επιθυμία κάποιου να εκφράσει προσωπικά τον εαυτό του. Η επιδιωξή σου πρέπει να είναι να εκφράσεις τον εαυτό σου, σε συνδυασμό με τον κόσμο.

Η καλύτερη αρχιτεκτονική είναι ένα δώρο. Αν μια φυλακή είναι ένα όπλο, τότε ένα πραγματικά καλό κτίριο είναι εργαλείο.

■ **Πότε καταλάβατε ότι έχετε αυτό το δώρο;**

Η μητέρα μου είναι καλλιτέχνης και ο πατέρας μου ήταν μηχανικός. Ως νεαρό αγόρι πάντα έχτιζα κάτι, έφτιαχνα κάτι με τα χέρια μου. Είχα ένα πολύ υποστηρικτικό δίδυμο γονέων, που αναγνώρισαν ότι υπάρχει μια δαισθητική έλξη προς την αρχιτεκτονική.

Ήταν φυσικό επακόλουθο, λοιπόν, όταν πήγα στο κολέγιο, να διαλέξω την αρχιτεκτονική και ας μην καταλάβαινα καλά-καλά ακόμη τι σημαίνει αυτό. Είχα την τύχη να είναι δάσκαλός μου ένας από τους καλύτερους δασκάλους του 21ου αιώνα, ο John Hejduk, που άνοιξε τα μάτια μου στις ανεξάντλητες πιθανότητες της αρχιτεκτονικής και της χρήσης της φαντασίας για να κάνεις τα όνειρά σου πραγματικότητα. Επίσης, μου έμαθε τη δύναμη της συνεργασίας, της αλληλεπίδρασης και του πειραματισμού και ότι όλες οι τέχνες διασυνδέονται: είναι απολύτως απαραίτητο να διαβάζεις βιβλία, να παρακολουθείς κονσέρτα, να βλέπεις πίνακες.

■ **Σε κάθε πίνακα, ταινία, βιβλίο, θεατρικό, παραμύθι, υπάρχει και μια αναφορά σε κάποιο αρχιτεκτόνημα. Από πού επηρεαστήκατε εσείς;**

Italo Calvino, «Αόρατες πόλεις». Δείχνει πώς ένας και μοναδικός τόπος μπορεί να είναι φτιαγμένος από «φάσματα» πολλών διαφορετικών ιστοριών. Ότι η προοπτική του κόσμου αλλάζει διαρκώς, σαν ένα καλειδοσκόπιο. Και ότι το να ονειρευτείς μια πόλη είναι εξίσου σημαντικό με το να χτίσεις μία.

Επίσης, από τον Jackson Pollock και τον Uberto Boccioni. Η αστάθεια, η ρευστότητα των πραγμάτων, η άλλη όψη του κόσμου, όπως αυτή εμφανίζεται μέσω του σουρεαλισμού.

■ **Εκθεσιακά κέντρα. Πιστεύετε ότι, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως λειτουργικούς λόγους, πρέπει να χωροθετούνται στο κέντρο των πόλεων ή στα προάστια τους;**

Δεν είμαι γενικά υπέρμαχος του συγκεντρωτισμού. Νομίζω ότι μπορεί να γίνει ένας κεντρικός σχεδιασμός για το πώς θα προωθήσεις τις εκθέσεις και θα βρεις τη χρηματοδότηση, αλλά στη συνέχεια πρέπει να ξεκινάει η αποκέντρωση. Να διανέμεις κονδύλια και ιδέες σε διάφορες περιοχές και εγκαταστάσεις της πόλης, ώστε να έχεις εκθέσεις ταυτόχρονα στο κέντρο και την περιφέρειά της.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΕΕ/ΤΚΜ

Παρουσίες μελών στις συνεδριάσεις

Συνεδρίαση	4.2.2008	11.2.2008
Νομός Θεσσαλονίκης		
Αικατερινάρης Νικόλαος	παρών	απών
Βακαλόπουλος Άγγελος	παρών	παρών
Βλαχοκώστας Χρήστος	παρών	παρών
Γάγαλης Γιώργος	παρών	παρών
Γαλνός Δημήτριος	απών	παρών
Γκουντής Βασίλειος	απών	παρών
Γούτα Πασχαλίνα	δικ/μένη	απουσία
Γραμμένος Οδυσσέας	παρών	δικ/μένος
Δαρδαμάνης Ιωάννης	παρών	παρών
Ευσταθίου Ευσάθιος	απών	παρών
Ζαχαριάδης Φίλιππος	παρών	παρών
Ζώκας Νικόλαος	παρών	παρών
Κολοβός Σπυριδών	απών	απών
Κονακλίδης Αναστάσιος	παρών	παρών
Κωνσταντινίδης Βασίλειος	παρών	παρών
Κωτούλας Λεωνίδα	παρών	απών
Λαδόπουλος Σάββας	παρών	παρών
Λεκίδης Βασίλειος	παρών	παρών
Λυσαρίδης Κωνσταντίνος	παρών	παρών
Μάνου Θεοδώρα	παρούσα	παρούσα
Μήτκας Περικλής	απών	απών
Μήτρου Δημήτριος	παρών	παρών
Μίχου Σουλτάνα	απουσία	απουσία
Μουρατίδης Κυριάκος	παρών	παρών
Μπιλλίας Παρίσης	παρών	παρών
Νικολαΐδης Αλέξανδρος	παρών	παρών
Πάππα Όλγα	παρούσα	παρούσα
Παυλούδη Μερσίνη	απουσία	απουσία
Πέρκα Θεοπίστη	παρούσα	παρούσα
Περτζινίδου Μαρία	απουσία	απουσία
Πεχλιβάνου Αικατερίνη	απουσία	απουσία
Πίλτσας Ιωάννης	παρών	παρών
Πουσκούρης Άγγελος	παρών	απών
Πρέντζας Σωτήριος	παρών	παρών
Ράλλη Πηνελόπη	παρούσα	παρούσα
Ρεντζεπέρης Ιωάννης	απών	παρών
Σιδηροπούλου Ευμορφίλη	παρούσα	παρούσα
Σσίλμετζίδου Κυριακή	παρούσα	παρούσα
Φάμελλος Σωκράτης	παρών	παρών
Φουντουλίδου Ελένη	παρούσα	παρούσα
Χρησιτίδου Ερμιόνη	παρούσα	παρούσα
Ψημμένος Σωτήριος	απών	απών
Νομός Ημαθίας		
Μιχαλίας Γιώργος	παρών	απών
Ουρσουζίδης Γιώργος	παρών	απών
Παγώνης Ιωάννης	παρών	απών
Νομός Κιλκίς		
Αμοιρίδης Ηλίας	παρών	απών
Κεμεντασειδής Παναγιώτης	παρών	παρών
Λιαντιδής Ιωάννης	δικ/μένος	απών
Νομός Πέλλας		
Ανδρέαδου Παρθένα	απουσία	παρούσα
Τομόσογλου Κυριάκος	απών	παρών
Φωτιάδης Γιώργος	παρών	παρών
Νομός Περίας		
Νταγλιούδης Αντώνης	απών	απών
Οικονόμου Γιώργος	απών	απών
Σινωπίδης Εμμανουήλ	παρών	απών
Νομός Σερρών		
Λογοθετίδης Σταύρος	παρών	απών
Σταυρόπουλος Χριστόδουλος	απών	απών
Φωταρούδης Αλέξανδρος	παρών	απών
Νομός Χαλκιδικής		
Αμνατιδής Άνθιμος	παρών	παρών
Κυρίτσης Βασίλειος	απών	απών
Τοτκιδής Ματθαίος	απών	παρών